

An Examination of Grammar Topics in Turkish Language Teaching Textbooks for Foreign Learners in Terms of Activity Evaluation Dimensions (Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konularının Etkinlik Değerlendirme Boyutları Açısından İncelenmesi)

By

M.A. Pınar Yıldız Yalçın¹, Prof. Dr. Cemal Özdemir²

¹Independent Researcher, Almaty / Kazakhstan, ORCID: 0009-0006-6397-5376

²SDU University - Kaskelen / Kazakhstan, Shinawatra University – Thailand, ORCID NO: 0000-0002-1166-3083

Article History

Received: 05/01/2026

Accepted: 10/01/2026

Published: 12/01/2026

Vol – 4 Issue – 1

PP: - 01-11

Abstract

This study aims to conduct a comparative analysis of the grammar topics in two different textbooks prepared for individuals learning Turkish as a foreign language, in terms of Activity Evaluation Dimensions. The sample of the research consists of the textbooks *Harmoni 1* and *Gökkuşuğu 1*, which are designed for the A1 level. The study employed document analysis, one of the qualitative research methods. The research was structured using the case study model, which is among qualitative research designs. The grammar topics in the textbooks were evaluated through content analysis based on four main criteria: teaching strategies, activity adequacy, visual support, and level appropriateness. Both textbooks aim to teach grammar in a structured manner; however, they show significant differences in terms of strategy use, the activities provided, the functionality of visuals, and the appropriateness of content to the level. The findings reveal that *Harmoni 1* adopts the expository teaching strategy in grammar instruction, occasionally incorporates discovery-based teaching and the mastery learning model, supports topics with explanatory examples, and presents a more systematic structure. In *Gökkuşuğu 1*, grammar topics are attempted to be taught through a discovery-based teaching strategy, aiming for students to reach the rules through examples. The topics are presented in a scattered manner within the unit, with grammar rules mostly given in formula form at the end of the unit, and the number of activities remains limited.

Keywords: Textbook, Grammar, Activity Evaluation Dimensions, Teaching Strategies, Teaching Turkish to Foreigners

Özet

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için hazırlanan iki farklı ders kitabının dil bilgisi konularının Etkinlik Değerlendirme Boyutları açısından karşılaştırmalı olarak incelemesini amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, A1 seviyesine yönelik hazırlanan *Harmoni 1* ve *Gökkuşuğu 1* adlı ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma, nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışması modeli ile oluşturulmuştur. Kitaplardaki dil bilgisi konuları, belirlenen dört temel kriter olan öğretim stratejileri, etkinlik yeterliliği, görsel destek ve seviye uygunluğu açısından içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Her iki kitap da yapılandırılmış biçimde dil bilgisi öğretmeyi hedeflemektedir; ancak strateji kullanımı, sunulan etkinlikler, görsellerin işlevselliği ve içeriklerin düzeye uygunluğu bakımından anlamlı farklılıklar göstermektedir. Elde edilen bulgular, *Harmoni 1* kitabının dil bilgisi öğretiminde sunuş yoluyla öğretim stratejisini benimsediğini, yer yer buluş yoluyla öğretime ve tam öğrenme modeline de yer verdiğini, konuları açıklayıcı örneklerle desteklediğini ve daha sistematik bir yapı sunduğunu göstermektedir. *Gökkuşuğu 1* kitabında dil bilgisi konularının, öğrencinin örnekler üzerinden kurala ulaşmasını hedefleyen buluş yoluyla öğretim stratejisi ile verilmeye çalışıldığını ve konuların ünite

* Bu makale, International Burch University Lisansüstü Eğitim Birimine *Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Dil Bilgisi Öğretim Stratejileri Açısından İncelenmesi* ismiyle sunulan yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

içerisinde dağınık biçimde verilerek, dil bilgisi kurallarının çoğunlukla ünite sonlarında formül şeklinde sunulduğunu ve etkinlik sayısının sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ders Kitabı, Dil Bileşimi, Etkinlik Değerlendirme Boyutları, Öğretim Stratejileri, Yabancılar Türkçe öğretimi

GİRİŞ

İnsanlar arasında duyguyu, düşüncüyü, bilgiyi aktarmaya yarayan gelişmiş bir sistem olan dil, bir yandan insanların zihinsel süreçlerini düzenlemekte bir yandan da kültürel birikimi nesilden nesile aktarmaktadır. Dili diğer iletişim biçimlerinden ayıran bazı özellikler, onu insan yaşamında vazgeçilmez bir konuma yerleştirmektedir. Korkmaz (2007)'a göre dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan; duygu, düşünce ve ihtiyaçların ses, biçim ve anlam boyutunda, toplumların kültürel değerleriyle şekillenmiş ortak kurallar aracılığıyla aktarılmasına imkân veren, çok yönlü ve gelişmiş bir ses sistemidir. Tahsin Banguoğlu bu konuda, "Dil, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları sesli işaretler sistemidir" (Banguoğlu, 1986, s.9) demiştir. Sapir ise "Dil, yalnızca insana özgü olan, ülkelerin, duyguların ve arzuların isteyerek üretilen simgeler yoluyla aktarılmasını sağlayan ve içgüdüsel olmayan bir iletişim yöntemidir" (Sapir, 1921, akt. Yıldız, 2020, s.86) şeklinde tanımlamaktadır.

Günümüzde artan toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda insanlar arasındaki iletişim sıklığı giderek artmaktadır. Bu iletişim temelde dil aracılığıyla gerçekleşmekte ve bireyleri, ana dillerinin yanı sıra yabancı dil öğrenmeye yönlendirmektedir. Dil öğrenme sürecinde ise, dünya dillerinin farklı dil ailelerine mensup olması nedeniyle yapısal ve sosyo-kültürel farklılıklar ortaya çıkmaktadır (Yılmaz ve Özdemir, 2022).

Bireylerin sosyal, akademik ve mesleki alanlarda başarılı olabilmeleri için ikinci bir dili etkin bir şekilde kullanabilmeleri önemli hale gelmiştir. Bu doğrultuda dil gelişimi yalnızca ana dil çerçevesinde değil, ikinci dil öğrenimi süreci içerisinde de ele alınması gereken bir konu olmuştur. Özellikle son yıllarda, yabancı dil öğrenmeye yönelik artan talep, bu alanda yapılan çalışmaların ve uygulamaların çeşitlenmesine sebep olmuştur. Yabancı dil öğretiminde etkili iletişim kurabilme, sadece kelime bilgisine değil, aynı zamanda dilin yapısal özelliklerine ve dil bilgisi kurallarına hâkimiyete de bağlıdır. Bu nedenle, dil bilgisi öğretimi, yabancı dil öğrenme sürecinin temel yapı taşlarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Yabancı dil öğretimi, bireylerin ana dili dışında farklı bir dili iletişim kurma amacıyla sistemli ve bilinçli bir şekilde öğrenmelerini sağlayan pedagojik bir süreçtir. Bu süreç yalnızca dil yapılarını ezberletmekten öte, bireyin hedef dilin kültürünü de anlamasını sağlamaktadır. Günümüzde küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve artan uluslararası etkileşim nedeniyle yabancı dil bilmek yalnızca bireysel bir beceri değil, aynı zamanda toplumsal ve mesleki bir gereklilik haline gelmiştir. Özellikle iletişim odaklı yaklaşımların ön plana çıktığı bu süreçte, dil öğretimi artık sadece dil bilgisi öğretimi ile sınırlı görülmemekte, bireyin dört temel dil becerisini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) bir bütün

olarak geliştirmesi hedeflenmektedir (Demirel, 2024). İkinci dil olarak Türkçe'yi öğrenen bireyler için geliştirilen materyallerin niteliği, öğretim sürecinin başarısında belirleyici bir rol oynamaktadır. Yabancılar Türkçe öğretiminde en çok başvurulan temel kaynaklar ders kitaplarıdır. Ders kitapları, bu dili öğrenmek isteyen tüm bireylere Türkçe öğretmeyi hedeflemelidir (Rona ve Dedes, 1989).

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplardan en yaygın olanları Yedi iklim Türkçe serisi, Harmoni Türkçe serisi, Gökkuşluğu Türkçe serisi, Gazi Tömer Türkçe öğretim seti, Yeni Hitit serisi, İstanbul Yabancılar için Türkçe serisi, İpek Yolu Türkçe serisi olarak sıralanabilir. Bu kitaplar, öğrenenlerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik yapılandırılmış içerikler sunmakla birlikte, ortak bir standart doğrultusunda hazırlanmamaktadır. Türkiye'de faaliyet gösteren çeşitli TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezleri) kurumları ve yayınevleri tarafından hazırlanan ders kitaplarında, özellikle dil bilgisi öğretimi açısından önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Her bir kurumun, kendi deneyim ve yaklaşımlarına dayanarak hazırladığı kitaplar arasında içerik, yöntem ve konu sıralaması bakımından belirgin farklar bulunmaktadır.

Yabancılar Türkçe öğretim kitaplarının çoğu, temel olarak ana dili Türkçe olan bireylere yönelik hazırlanan dil bilgisi kitaplarının yapısal mantığını taşımaktadır. Bu durum, Türkçe'yi ikinci dil olarak öğrenen bireylerin ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamamakta ve öğrenme sürecinde çeşitli zorluklara yol açmaktadır. Özellikle dil bilgisi konularının sıralaması, kavramların sunuluş biçimi ve öğretim stratejileri açısından, TÖMER'lerin kullandığı kitaplar arasında önemli farklılıklar gözlenmektedir. Ortak bir öğretim müfredatının ve standart bir dil bilgisi sunum sisteminin bulunmaması, öğrencilerin dil gelişiminde tutarsızlıklar yaratabilmektedir ve öğretim sürecinin etkinliğini olumsuz etkileyebilmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde hazırlanan ders kitapları, kullanılan etkinlik türleri, öğretim stratejileri ve değerlendirme araçları da öğretimin kalitesini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bu amaçla geliştirilen çeşitli kitap ve materyallerin içeriklerinin sistemli bir biçimde incelenmesi, öğretim kalitesini artırmaya yönelik değerli ipuçları sunmaktadır. Bu süreçte kullanılan yaklaşımların niteliği, öğretici materyallerin kalitesi ve öğretmenlerin pedagojik donanımı başarıyı doğrudan etkileyen faktörlerdir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, diğer dillerde de olduğu gibi yalnızca dilsel aktarım süreci değil; aynı zamanda kültürel bir etkileşim alanıdır. Türkçeyi öğrenen bireyler, dil aracılığıyla Türk kültürünü, yaşam biçimini ve toplumsal değerleri de tanıma imkânı bulmaktadırlar. Bu nedenle, öğretim süreci çok boyutlu olarak ele alınmakta ve dil öğretiminde iletişimsel yaklaşımların ön plana çıktığı görülmektedir. Dilin yalnızca kurallarını öğretmek değil, aynı zamanda o dili gerçek yaşam alanlarında kullanabilme

becerisini kazandırmak da öğretimin temel hedefleri arasında yer almaktadır.

Dil bilgisi, bir dile ait kuralları içeren bilim dalıdır. Bazen gramer kelimesi dil bilgisi yerine kullanılmaktadır. “Dil bilgisi, bir dilin işleyişini ve sunduğu düzeni ortaya koyan özellikle de biçim bilimiyle söz dizimi kapsayan inceleme; dilsel kullanımın kimi yönlerini kurala bağlamayı amaçlayan buyurucu ve kuralcı incelemedir” (Vardar, 2002, s.73). Dolayısıyla dil bilgisi olmadan bir dili öğretmek mümkün değildir. Çoğu zaman dil bilgisi kuralları kullanılır fakat adları bilinmez. Konuşmak için her türlü dil bilgisi kuralını isim isim bilmek de gerekmemektedir. Fakat öğretmek için isim isim de bilmek gerekmektedir konuya hakim olmak da

gerekmektedir.

Yabancı dil öğretimi, bireyin anadil dışında farklı bir dili anlamlı ve etkili biçimde kullanabilmesini hedefleyen çok yönlü bir süreçtir. Bu süreçte kullanılan yöntem ve yaklaşımlar, dilin sunulmuş biçimini, öğrencinin dili edinme yolunu ve öğretmenin rolünü doğrudan etkiler. Yıllar içinde gelişen farklı dil öğretim anlayışları, öğretim yöntemlerinin çeşitlenmesine neden olmuştur. Her yöntemin kendi içinde avantajları ve sınırlılıkları bulunmakta; bu yüzden yöntem seçimi, hedef gruba ve bağlama göre şekillenmektedir. Aşağıdaki tabloda bu yöntemler temel özellikleri açısından karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 1

Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımlarının Karşılaştırılması

Doğrudan Yöntem	Ana dil kullanılmaz. Sezdirme yoluyla öğretim yapılır.	Doğal iletişim ortamı sağlar.	Her öğrenci için uygun olmayabilir.
İşitsel-Dilsel Yöntem	Kalıpların tekrara ve ezberine dayanır.	Telafluz gelişimine katkı sağlar.	Anlamdan çok forma odaklanır.
İletişimsel Yaklaşım	Anlamlı iletişim ve dört becerinin dengeli gelişimini hedefler.	Gerçek yaşam bağlamına uygundur.	Yöntemi uygulamak zaman ve hazırlık gerektirir.
Yapılandırıcı Yaklaşım	Öğrenci aktif katılımcıdır, bilgi yapılandırılır.	Kalıcı ve anlamlı öğrenme sağlar.	Öğrenciye fazla özgürlük yetersiz yönlendirmeye yol açabilir.
Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi	Gramer ve çeviri odaklı, okuma-yazma ağırlıklıdır.	Kuralları sistematik öğretir.	Konuşma ve dinleme becerileri ihmal edilebilir.

Kaynak: Demirel (2013), Richards ve Rodgers (2014), Kırkgöz (2017)’den derlenmiştir.

Dil bilgisi öğretim yaklaşımları incelendiğinde özellikle 1900’lerden bu yana önemli değişiklikler olduğu görülmektedir. Dil bilgisi öğretimi her dönemde farklı kuramların etkisiyle biçimlenmiş, o dönemin baskın olan eğitim anlayışına göre şekillenmiştir. 1970’li yıllardan itibaren bilişsel kuramların etkisiyle öğrenenin zihinsel süreçlerine önem verilmiş ve öğrencinin dili nasıl işlediği ön plana çıkmıştır. Dil bilgisi öğretimi artık sadece tekrar değil, anlam kurma, analiz ve problem çözme gibi süreçlerle desteklenmeye başlamıştır. 1990’lardan sonra ise yapılandırıcı anlayış etkisini göstermiştir. Son yıllarda ise araştırmalar artmış bu yaklaşımları sistemli hale getirmek için pek çok çalışmalar yapılmıştır. Bunun sonucunda farklı gruplamalar oluşturulmuştur.

Yabancılar Türkçe öğretiminde kaliteyi artırmak önemli bir konudur. Öğretim faaliyetlerindeki düşük kalite ilerlemeye değil, gerilemeye yol açacaktır. Bu nedenle, yüksek kaliteli Türkçe öğretimi sağlamak için sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözümler bulmak gereklidir. Bu konudaki sorunları

tespit etmek, öğrencilerin başarısız olduğu alanları ve başarısızlık nedenlerini araştırmak, eğitimcilerin sorunları belirlemesine ve çözümler sunmasına yardımcı olacaktır (Özdemir, Özdemir, Choban ve Uysal, 2019). Bu araştırma da Türkçenin yabancılar öğretimi aşamasında önemli konulardan birisi olan dil bilgisi öğretimi konusunu ele almaya çalışmıştır. Çalışmanın temel amacı, Harmoni 1 ve Gökkuşağı 1 ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konularını, ortak ve farklı içerikler bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemek ve dil bilgisi öğretimi açısından mevcut durumu analiz etmektir. Bu inceleme aracılığıyla, söz konusu kitaplarda kullanılan dil bilgisi konularının *Etkinlik Değerlendirme Boyutları* açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışması modeli ile oluşturulmuştur. Bu modelde, elde edilen veriler aracılığıyla ele alınan durum kapsamlı bir biçimde betimlenmekte; durumun kendine özgü yönleri ortaya konulmakta ve bu yönlerin altında yatan olası nedenler değerlendirilmektedir (Akar, 2016). Araştırmada seçilen

modeli uygulamak için doküman incelemesi (belgesel tarama) tekniği tercih edilmiştir. Araştırma modeli belirlenirken özellikle Kazak öğrencilere Türkçe öğretimi sürecinde karşılaşılan uygulamalı durumlar ve gözlemler etkili olmuştur. Kitap seçiminde sınıf içinde aktif olarak kullanılan ve Kazakistan'daki öğretim sürecinde yaygın olarak tercih edilen kitaplar olması önemli bir ölçüt olmuştur. Bu araştırmanın modeli, çalışmanın amacına uygun olarak seçilmiştir; kitapların yapısal özelliklerini ve stratejik yönlerini derinlemesine analiz etme olanağı tanımıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış tüm ders kitapları oluşturmaktadır. Örneklem olarak *Harmoni 1* ve *Gökkuşuğu 1* adlı ders kitapları seçilmiştir. Örneklem seçiminde, olasılığa dayanmayan amaçlı örneklem modellerinden tipik durum örneklemesi seçilmiştir. Seçilen örneklemde ele alınan yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan *Harmoni 1* ve *Gökkuşuğu 1* kitapları, araştırmada derinlemesine inceleme yapılması bakımından amaçlı örnekleme ve ortalama kaynaklar olması açısından da tipik örnekleme uygun kaynaklar olarak değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak *Harmoni 1* ve *Gökkuşuğu 1* adlı ders kitapları kullanılmıştır. Kitapların tamamı yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış olup, A1 düzeyine yöneliktir. Veri toplama sürecinde bu kitapların içerikleri, özellikle dil bilgisi öğretimi açısından dikkatlice taranmış ve sistemli bir şekilde analiz edilmiştir.

Kitapların seçiminde yalnızca içerik değil, aynı zamanda uygulama deneyimi de belirleyici bir etkidir. Bu kitapların sınıf ortamında birebir kullanılması nedeniyle, teorik değil, tamamen pratikten gelen bir gözle değerlendirme yapma imkanı olmuştur. Bu durum, yalnızca kitapta yazanları değil içeriklerin öğrenciler üzerindeki etkilerini de dikkate alarak analiz yapma imkânı sunmuştur. Her bir kitabın yaklaşımı, dil bilgisine verdiği önem, içerikteki örnekler ve öğrenciye sunulan yönlendirmeler de araştırma kapsamında veri olarak ele alınmıştır. Ek olarak herhangi bir anket ya da görüşme yapılmadan, yalnızca yazılı materyal üzerinden yürütülen bu süreç, çalışmanın amacına uygun bir biçimde ilerlemiştir.

Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan iki ders kitabı *Harmoni 1* ve *Gökkuşuğu 1* incelenerek, bu kitapların dil bilgisi öğretim stratejileri açısından nasıl yapılandırıldıkları ortaya konmuştur. Doküman analizi tekniği ile yürütülen bu çalışmada verilerin analizi, içerik analizi tekniği ile yapılmıştır.

Çalışma nitel bir araştırmadır, verilerin analizinde nitel araştırma yöntemine ve doküman analizi tekniğine uygun olarak içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, var olan yazılı materyalleri sistemli bir biçimde incelemeyi gerektirdiğinden, bu araştırma modeli çalışmaya en uygun yöntem olmaktadır. Çalışmada veriler, kitaplarda yer alan dil bilgisi bölümlerinden toplanmış ve içerik çözümlemesi yoluyla değerlendirilmiştir. Kitaplar arasında yapılan karşılaştırmalar, belirlenen ölçütler çerçevesinde yapılmış; hem benzerlikler hem de farklılıklar sistemli biçimde ortaya konmuştur. Konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, makaleler, tezler, kitaplar incelenmiştir. Örneklem olarak belirlenen kitaplar ünite ünite incelenmiş, ortak olan ve olmayan dil bilgisi konuları belirlenmiş, bu dil bilgisi konuları başlıklar altında problem durumu ve araştırma sorularına uygun olarak karşılaştırmalı bir şekilde irdelenmiştir.

BULGU ve YORUMLAR

Harmoni 1 ve Gökkuşuğu 1 Ders Kitaplarındaki Ortak Dil Bilgisi Konularının Etkinlik Değerlendirme Boyutlarına Göre İncelenmesi

Bu kısımda her iki kitabın strateji açısından nasıl yol izledikleri açıklanmıştır. Çünkü iki kitap da baştan sona bütün ünitelerde aynı stratejiyi kullanmıştır. Bu çalışmada incelenen her iki ders kitabı, dil bilgisi öğretimi açısından farklı stratejiler benimsemiştir. *Harmoni 1*: Dil bilgisi konularını genellikle konunun başında açık bir anlatımla sunmakta, ardından görsellerle desteklenmiş örnekler vermektedir. Sonuç yoluyla öğretim stratejisini esas aldığı görülmektedir.

Gökkuşuğu 1: Dil bilgisi konularını daha çok ünite içeriğine dağıtarak işlemektedir. Görsel kullanımı sınırlıdır. Ünitenin sonunda ise dil bilgisi kuralı formül olarak sunulmaktadır. Bu yaklaşım, dil bilgisi öğretimi daha çok dolaylı bir şekilde gerçekleştirmektedir. Aşağıdaki tablolarda etkinlik değerlendirme boyutlarından diğer üç kriter ortak olan her dil bilgisi konusu için ayrı ayrı incelenmiştir.

Tablo 2

İlk 10 Konunun Etkinlik Değerlendirme Boyutlarına Göre Karşılaştırılması

Dil Bilgisi Konusu	Etkinlik Yeterliliği	Görsel Destek	Seviyeye Uygunluk
Alfabe	Harmoni 1: Çok yönlü etkinlikler; Gökkuşuğu 1: Kurallar verilmiş, sınırlı etkinlik.	Harmoni 1: Zengin görseller; Gökkuşuğu 1: Yetersiz.	Harmoni 1: Uygun; Gökkuşuğu 1: Soyut, zorlayıcı.
İşaret Zamirleri	Harmoni 1: Etkinliklerle pekiştirme; Gökkuşuğu 1: Temel beceri başlıkları altında.	Her iki kitapta da görsel örnek var, Gökkuşuğu 1 yetersiz.	Harmoni 1: Uygun; Gökkuşuğu 1: Yetersiz.

Soru Eki ve "değil"	Harmoni 1: Açıklama + etkinlik; Gökkuşluğu 1: Etkinlikler dağılmış.	Harmoni 1: Açıklama altı görseller; Gökkuşluğu 1: Dağınık.	Her iki kitapta da A1 seviyesine uygunluk farklı.
Çoğul Eki	Harmoni 1: Etkinlik var; Gökkuşluğu 1: Etkinlik yok.	Harmoni 1: Görsellerle desteklenmiş; Gökkuşluğu 1: Yok.	Harmoni 1: Uygun; Gökkuşluğu 1: Dağınık.
Ek Fiil - Geniş Zaman	Harmoni 1: Olumlu-olumsuz form açık; Gökkuşluğu 1: Dil bilgisi kısmında verilmiş.	Harmoni 1: Açıklayıcı grafikler; Gökkuşluğu 1: Görseller sınırlı.	Harmoni 1: Açık ve uygun; Gökkuşluğu 1: Kuralızsız sunum.
Bulunma Hali	Harmoni 1: Açıklayıcı ve yeterli; Gökkuşluğu 1: Eğlenceli ama yetersiz.	Harmoni 1: Yeterli görseller; Gökkuşluğu 1: Eğlenceli ama az.	Harmoni 1: Uygun; Gökkuşluğu 1: Yüzeysel.
Şimdiki Zaman	Harmoni 1: Net açıklama; Gökkuşluğu 1: Kısmî açıklama, biraz karmaşık.	Harmoni 1: Açık ve anlaşılır; Gökkuşluğu 1: Karmaşık, yetersiz.	Harmoni 1: Uygun; Gökkuşluğu 1: Zor anlaşılır.
Sıra Sayı Sıfatları	Harmoni 1: Görsel + örnek + etkinlik; Gökkuşluğu 1: Açıklama eksik, sınırlı.	Harmoni 1: İyi desteklenmiş; Gökkuşluğu 1: Zayıf.	İkisi de uygun ama Harmoni 1 daha açık.
İyelik Ekleri	Harmoni 1: Tablo ve tanımla; Gökkuşluğu 1: Az örnekle sınırlı.	Harmoni 1: Biraz eksik ama yeterli; Gökkuşluğu 1: Yetersiz.	Her iki kitap da uygun.
Emir Kipi	Harmoni 1: Parçalı destek yeterli; Gökkuşluğu 1: Eksik destek.	Harmoni 1: Yeterli; Gökkuşluğu 1: Yetersiz.	Her iki kitap da uygun.

Alfabe Konusunun Değerlendirilmesi

Her iki kitapta da 1'inci ünite yer almaktadır.

Etkinlik yeterliliği: Harmoni 1 kitabı, dinleme, tekrar, yazma ve eşleştirme etkinlikleriyle alfabe konusunu çok yönlü olarak sunmuştur. Gökkuşluğu 1 kitabında ise alfabe, genellikle kuralları tanımlayıcı bir çerçevede verilmiş, ancak buna eşlik eden öğrenci etkinlikleri sınırlı kalmıştır. Etkinlik yoğunluğu açısından Harmoni 1 daha güçlüdür.

Görsel Destek: Harmoni 1 kitabında alfabe konusu, her harfe karşılık gelen nesne görselleriyle desteklenmiş; resimli kelime kartları, öğrenci yazısı alanları gibi çok sayıda görsel öge kullanılmıştır. Gökkuşluğu 1 kitabında, konu metinsel bir düzen içinde yalnızca harf grupları ve ses uyumu tabloları üzerinden verilmiştir. Ayrıca alfabe ve sesli-sessiz harfler dil bilgisi konusu içinde değil "tamamlayıcı bilgiler" başlığı altında verilmiştir.

Seviyeye uygunluk: Harmoni 1 kitabının alfabe sunumu A1 seviyesindeki öğrencilerin ihtiyaçlarına uygundur. Görsel destek, tekrar ve yazma gibi becerileri içeren yapı sayesinde öğrencinin konuyu hem algılaması hem üretmesi kolaylaşmaktadır. Gökkuşluğu 1 kitabında ise konunun soyut biçimde verilmiş olması, özellikle görsel ve işitsel destek ihtiyacı olan A1 düzeyindeki öğrenciler için öğrenmeyi zorlaştırabilmektedir.

İşaret Zamirleri Konusunun Değerlendirilmesi

Harmoni 1, 2'nci ünite, Gökkuşluğu 1, 3'üncü ünite yer almaktadır.

Etkinlik Yeterliliği: Harmoni 1'de konu çeşitli etkinliklerle pekiştirilmiştir. Gökkuşluğu 1'de etkinlikler dört temel dil becerisi başlıkları altında verilmiştir.

Görsel Destek: Harmoni 1'de ve Gökkuşluğu 1'de resimli örnekler vardır. Gökkuşluğu görsel olarak yetersizdir.

Seviyeye Uygunluk: Harmoni 1 sunumu A1 seviyesine uygundur. Gökkuşluğu 1'de konu soyut kalmakta, seviye için yetersizdir.

Soru Eki ve "değil" Olumsuzluk Kelimesi Konusunun Değerlendirilmesi

Harmoni 1, 2'nci ünite, Gökkuşluğu 1, 3'üncü ünite yer almaktadır.

Etkinlik Yeterliliği: Harmoni 1 Yeterli açıklamadan sonra hemen altında etkinliklere yer vermiştir ve kullanışlıdır. Gökkuşluğu 1, etkinlikler ünite içinde dağılmıştır.

Görsel Destek: Harmoni 1, görsel olarak ilgi çekici ve anlaşılardır. Gökkuşluğu 1 ise yetersizdir. *Seviyeye Uygunluk:* Harmoni 1, A1 seviyesine uygundur. Gökkuşluğu 1 ise genel olarak izlediği yol karmaşık görünmektedir.

Tablo 3

İkinci 10 Konunun Etkinlik Değerlendirme Boyutlarına Göre Karşılaştırılması

Dil Bilgisi Konusu	Etkinlik Yeterliliği	Görsel Destek	Seviyeye Uygunluk
Ünsüz Yumuşaması	Harmoni 1: Etkinliklerle desteklenmiş, görsel uyarılarla örnekendirilmiş. Gökkuşuğı 1: Kural verilmiş, etkinlik bulunmamaktadır.	Harmoni 1: Tablolar ve örnek kelimelerle destek sağlanmış. Gökkuşuğı 1: Görsel destek sınırlıdır.	Harmoni 1: A1 seviyesine uygundur. Gökkuşuğı 1: Uygun fakat uygulama eksiktir.
Aitlik Eki	Harmoni 1: Sahiplik yapıları etkinliklerle işlenmiştir. Gökkuşuğı 1: Sadece örnek cümle sunulmuştur.	Harmoni 1: Görselli anlatım bulunmaktadır. Gökkuşuğı 1: Görsel desteğı zayıftır.	Harmoni 1: Seviye uygunluğu tamdır. Gökkuşuğı 1: Yeterli değildir.
Belirtili İsim Tamlaması	Harmoni 1: Alıştırmalar ve örnek diyaloglarla sunulmuştur. Gökkuşuğı 1: Yüzeysel açıklama ile sınırlıdır.	Harmoni 1: Tablolar ve nesne görselleriyle desteklenmiş. Gökkuşuğı 1: Görsel materyal yer almamaktadır.	Harmoni 1: A1'e uygundur. Gökkuşuğı 1: Sadece kural sunumu yapılmıştır.
İsmin Ayrılma ve Yönelme Hâli	Harmoni 1: Etkinliklerle pekiştirilmiştir. Gökkuşuğı 1: Etkinlik yer almamaktadır.	Harmoni 1: Yön belirtici görsellerle desteklidir. Gökkuşuğı 1: Görsellik bulunmamaktadır.	Harmoni 1: Seviye düzeyine uygundur. Gökkuşuğı 1: Konu eksik sunulmuştur.
İle Edatı	Harmoni 1: Diyaloglar ve boşluk doldurma etkinlikleri ile verilmiştir. Gökkuşuğı 1: Sadece örnek cümle verilmiştir.	Harmoni 1: Görsel destek mevcuttur. Gökkuşuğı 1: Görsel materyal bulunmaz.	Harmoni 1: A1 için uygundur. Gökkuşuğı 1: Açıklama sınırlıdır.
Geniş Zaman	Harmoni 1: Olumlu, olumsuz ve soru halleriyle detaylıdır. Gökkuşuğı 1: Şimdiki zaman ağırlıklıdır, etkinlik yoktur.	Harmoni 1: Renkli tablolar ve örneklerle desteklidir. Gökkuşuğı 1: Sadece çekim tablosu yer alır.	Harmoni 1: A1 düzeyine uygundur. Gökkuşuğı 1: Yetersiz uygulama.
Yeterlik Fiili (Geniş Zaman)	Harmoni 1: Rica, izin bağlamalarıyla etkinlikti sunum yapılmıştır. Gökkuşuğı 1: Etkinlik yoktur.	Harmoni 1: Tablolar, görseller yer alır. Gökkuşuğı 1: Sadece kısa bir tablo mevcuttur.	Harmoni 1: A1 seviyesine uygundur. Gökkuşuğı 1: Eksik kalır.
Görülen Geçmiş Zaman	Harmoni 1: Detaylı anlatım ve pekiştirici etkinlikler içerir. Gökkuşuğı 1: Yalnızca yapı verilmiş, uygulama yok.	Harmoni 1: Görseller ve örnek diyaloglarla desteklidir. Gökkuşuğı 1: Görsel içerik bulunmaz.	Harmoni 1: A1'e uygundur. Gökkuşuğı 1: Yetersizdir.
Belirtme Hâli	Harmoni 1: Öğrenci katılımına dayalı etkinlikler içerir. Gökkuşuğı 1: Uygulama içermemektedir.	Harmoni 1: Görsellerle desteklenmiştir. Gökkuşuğı 1: Görsel içerik yoktur.	Harmoni 1: Başlangıç seviyesine uygundur. Gökkuşuğı 1: Uygulama yetersizdir.
Ek Fiil (Görülen Geçmiş Zaman)	Harmoni 1: Tablolar, metinler ve uygulamalı sorular sunulmuştur. Gökkuşuğı 1: Belirgin örnek veya etkinlik yer almaz.	Harmoni 1: Açıklayıcı ve destekleyici görsellerle sunulmuştur. Gökkuşuğı 1: Görsel desteğı bulunmaz.	Harmoni 1: A1 düzeyine uygun şekilde işlenmiştir. Gökkuşuğı 1: Konu eksik sunulmuştur.

Ünsüz Yumuşaması Konusunun Değerlendirilmesi

Harmoni 1, 6'ncı ünite, Gökkuşuğı 1, 4'üncü ünite geçmektedir. Gökkuşuğı oklarla göstererek formül gibi

açıklamıştır. Harmoni sözlü olarak açıklayıp örneklendirmiştir.

Etkinlik Yeterliliği: Harmoni 1, p, ç, t, k harflerinden hepsine örnek vermiştir. Gökkuşuğu 1, "t" harfine örnek vermemiştir. Harmoni daha yeterlidir. Fakat burada da daha fazla etkinlik olabilir.

Görsel Destek: İki kitapta da bu konu için görsel destek kullanılmamıştır.

Seviyeye uygunluk: İki kitap da seviyeye uygundur.

Aitlik Eki Konusunun Değerlendirilmesi

Harmoni 1, 7'nci ünite, Gökkuşuğu 1, 8'inci ünite "ilgi zamiri ki" başlığı altında verilmiştir. İki kitap da bu konuya

çok az yer vermiştir. Gökkuşuğu 1'in açıklaması daha anlaşılardır. Harmoni 1, açıklaması yetersizdir. Karşılaştırma açısından görseller şekil olarak aşağıda verilmiştir.

Etkinlik Yeterliliği: Gökkuşuğu dil bilgisi konusu olarak açıkladığı yerde örnek vermiştir. Başka etkinlik yoktur fakat anlaşılır ve yeterlidir. Harmoni 1, etkinlik yeterli değildir.

Görsel Destek: İki kitapta da yoktur. Harmoni 1'de "altında,üstünde" konusunu anlatan resmin köşesine bu konu tutturulmuştur.

Seviyeye Uygunluk: İki kitap da seviyeye uygundur.

Tablo 4

Son 9 Konunun Etkinlik Değerlendirme Boyutlarına Göre Karşılaştırılması

Dil Bilgisi Konusu	Etkinlik Yeterliliği	Görsel Destek	Seviyeye Uygunluk
İstek Kipi	Her iki kitapta da istek kipi basit cümlelerle verilmiş; Harmoni kitabında sesli etkinlik desteği yer alırken, Gökkuşuğu kitabı yazılı üretime yöneliktir.	Gökkuşuğu'nda görsel bulunmazken, Harmoni'de yüz ifadeleriyle desteklenmiş görseller yer almaktadır.	Her iki kitap da A1 düzeyine uygun basit yapılar sunmuştur.
Soru Sıfatları	Gökkuşuğu kitabında soru sıfatları kısa etkinliklerle sunulmuş; Harmoni kitabında ise tablo kullanımı ve eşleştirme etkinlikleriyle pekiştirilmiştir.	Her iki kitap da tablo veya görsellerle destek sunmuştur; Harmoni kitabındaki resimler daha açıklayıcıdır.	Konuların sunumu ve kelime dağarcığı A1 düzeyine uygundur.
Eşitlik Edatı	Gökkuşuğu kitabında eşitlik edatına yalnızca bir cümlede yer verilmiş, Harmoni kitabında ise karşılaştırmalı yapılarla öğrencinin üretimi desteklenmiştir.	Gökkuşuğu'nda görsel destek yoktur, Harmoni'de kıyaslamaya uygun karakter görselleri kullanılmıştır.	Harmoni kitabı A1 düzeyinde karşılaştırma yapabilen öğrenciler için uygundur, Gökkuşuğu daha yüzeysel kalmıştır.
Sıfatlarda Derecelendirme	Her iki kitapta da sıfatlarda derecelendirme konusuna değinilmiş; Harmoni'de karşılaştırmalı örnekler ve görsellerle desteklenmiş, Gökkuşuğu'nda ise sınırlı örnekler sunulmuştur.	Her iki kitapta da görseller yer almaktadır; Harmoni kitabındaki görseller öğrencinin karşılaştırma yapmasını kolaylaştırır.	Her iki kitap da A1 düzeyine uygun örnekler sunmuştur.
Gelecek Zaman	Gökkuşuğu kitabında gelecek zaman kuralı kısa açıklamalarla verilmiş; Harmoni kitabında ise diyaloglar, yazma ve konuşma etkinlikleriyle desteklenmiştir.	Harmoni kitabında görseller bağlamı destekler niteliktedir. Gökkuşuğu'nda görsel destek bulunmamaktadır.	Her iki kitap da gelecek zaman konusunu A1 düzeyinde öğrencinin anlayabileceği şekilde ele almıştır.
Yapım Eki (-ca/-ce)	Gökkuşuğu kitabı yapım ekine değinmemiştir. Harmoni kitabında ise ek açık şekilde kural ve örneklerle sunulmuş ve uygulama alıştırmalarıyla desteklenmiştir.	Gökkuşuğu'nda görsel yer almazken, Harmoni kitabında çok dilli karakter fotoğrafları ile desteklenmiştir.	Harmoni 1 konu sunumu, örnekler ve sade dil ile A1 seviyesine uygundur.

Saat Kaçta? / Ne Zaman?	Gökkuşluğu'nda saat konusuyla ilgili yazma ve çeviri etkinlikleri yer alırken, Harmoni kitabı diyaloglar ve yayın akışı gibi otantik materyallerle etkinlik çeşitliliği sunmuştur.	Gökkuşluğu'nda saat görselleri sınırlı düzeyde kullanılmıştır, Harmoni kitabı ise yayın akışı ve saat panolarıyla daha zengindir.	Her iki kitap da saat yapılarının A1 düzeyine uygun kullanımını hedeflemiştir.
Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşmesi)	Gökkuşluğu kitabında konu 'ünsüz uyumu' başlığı altında kısa örneklerle geçilmiştir. Harmoni'de ise kural açıkça verilmemiş, ama ekler aracılığıyla sezdirilmiştir.	Gökkuşluğu'nda görsel bulunmamaktadır. Harmoni kitabında görseller bağlamla ilişkilendirilerek sunulmuştur.	Her iki kitap A1 seviyesine uygundur; Harmoni yapı farkındalığını sezdirerek sunmuştur.
İlgi Hâli (-in / -in / -un / -ün)	Gökkuşluğu kitabında yalnızca bir diyalog örneği vardır. Harmoni kitabı ise belirtili isim tamlaması çerçevesinde konuya sistematik olarak yer vermiştir.	Gökkuşluğu'nda görsel yoktur. Harmoni kitabı odadaki nesneler üzerinden ilgi hâlini pekiştiren zengin bir görsel yapı sunmuştur.	Her iki kitap da A1 düzeyine uygun içerik sunmuş; Harmoni kitabı daha sistematik bir yapı izlemiştir.

İstek Kipi Konusunun Değerlendirilmesi

Harmoni 1'de 14'üncü ünite, Gökkuşluğu 1'de 12'nci ünite geçmektedir. Gökkuşluğu 1'de soru formuna yer verilmemiştir. Görsel örnek olarak Harmoni 1'den olumlu form verilmiştir.

Etkinlik Yeterliliği: Harmoni 1'de istek kipinin hem olumlu hem olumsuz hem de soru şekli kapsamlı biçimde sunulmuş ve etkinlikler bu yapıların işlevsel kullanımına yönelik düzenlenmiştir. Öğrencilerin kipi kullanım biçimlerini fark etmelerini sağlayan boşluk doldurma, cümle oluşturma ve diyalog tamamlama gibi çeşitli etkinlikler sunulmuştur. Etkinlikler öğrenci katılımını artırmaya yöneliktir. Gökkuşluğu 1'de konuya ilişkin sadece temel çekim tablosu ve kısa bir örnek cümle verilmiş, herhangi bir uygulama ya da etkinlik yer almamıştır. Bu durum öğrencinin kipi kullanımını pekiştirmesini sınırlamaktadır.

Görsel Destek: Harmoni 1'de etkileşimli diyaloglar, günlük yaşamdan sahneler ve görsellerle desteklenen bölümler sayesinde öğrencinin ilgisi canlı tutulmuştur. Görseller, bağlam oluşturarak kipi doğal bir şekilde kullanılmasını teşvik etmektedir. Gökkuşluğu 1'de sayfa altına yerleştirilen tek bir fotoğraf bulunmakta, ancak bu görselin dil bilgisi yapısıyla doğrudan bir ilişkisi yoktur. Görsel, konuya destek olmaktan ziyade sayfa düzenine katkı sağlar niteliktedir.

Seviyeye Uygunluk: Harmoni 1, A1 düzeyi için uygun yapılandırılmıştır. Dilin işlevsel yönüne odaklanılarak istek kipinin "biz" ve "ben" şahıslarında kullanımı öne çıkarılmış, kurallar sade biçimde açıklanmıştır. Cümleler kısa ve öğrencinin günlük yaşamla bağlantı kurabileceği örnekler üzerinden sunulmuştur. Gökkuşluğu 1, seviye açısından uygun olmakla birlikte, açıklamalar ve sunum şekli oldukça yüzeysel kalmaktadır. Öğrencinin dikkatini çekecek bir bağlam sunulmadığı için öğrenme sürecinde aktif katılımı desteklememektedir.

Soru Sıfatları Konusunun Değerlendirilmesi

Harmoni 1'de 14'üncü, Gök. 1'de 8'inci ünite geçmektedir

Etkinlik Yeterliliği: Harmoni 1'de öğrencinin soru sıfatlarını metin içinde ayırt etmesini sağlayacak açık uçlu sorular, tablo tamamlama ve cümle kurma gibi farklı düzeyde etkinlikler sunulmuştur. Öğrencinin hem anlama hem de üretme becerilerine hitap eden etkinlikler dikkat çekicidir. Ayrıca, dinleme ve okuma birlikte kullanılmıştır. Gökkuşluğu 1'de konu yalnızca tanım ve örneklerle sunulmuş, herhangi bir alıştırma ya da öğrenciye yönelik etkinlik yer almamaktadır. Bu durum öğrenmeyi pasif kılmakta ve kalıcılığı azaltmaktadır.

Görsel Destek: Harmoni 1'de görsel destek oldukça güçlüdür. Gerçek yaşamdan alınmış bir market sahnesi, ürün görselleri ve tablo kullanımı sayesinde öğrencilerin somut örnekler üzerinden soru sıfatlarını anlaması kolaylaştırılmıştır. Gökkuşluğu 1'de herhangi bir görsel destek kullanılmamıştır. Metin düzeyinde açıklamalarla yetinilmiş ve öğrencinin ilgisini çekecek ya da konuyu somutlaştıracak bir unsur sunulmamıştır.

Seviyeye Uygunluk: Harmoni 1'de A1 seviyesi için oldukça uygun bir yapılandırma sunulmuştur. Konu, öğrencinin günlük yaşantısıyla ilişkilendirilmiş; "Kaç tane?", "Hangi?", "Ne kadar?" gibi yapılar, sade cümlelerle ve aşamalı olarak ele alınmıştır. Gökkuşluğu 1'de sade ve kısa açıklamalarla temel düzeye uygunluk sağlanmış olsa da, uygulama eksikliği öğrenmenin derinleşmesini engellemektedir. Öğrencinin konuyu yeterince özümsemesi için ek etkinlik ihtiyacı doğmaktadır.

İki Kitapta Ortak Olmayan Konular

Aşağıda iki kitapta ortak olmayan konular açıklayıcı olması açısından tablo olarak verilmiştir. Daha sonra da her konu hakkında kısaca değerlendirmeler yapılmıştır.

Tablo 5

Ortak olmayan konuların tablo olarak sunumu

Dil Bilgisi Konusu	Harmoni 1	Gökkuşluğu 1
--------------------	-----------	--------------

Var - yok	var (1. Ünite)	yok
-lı / -li Sıfat	var (14. Ünite)	yok
Bağlaç (ve-ile)	var (5. Ünite)	yok
-dan / -ya Edat	var (9. Ünite)	yok
Fiilimsi (-meden, -madan, -erek, -arak)	var (10. Ünite)	yok
Geçmiş Zaman Zarfları	var (11. Ünite)	yok
-dan önce / -dan sonra Zarfları	var (11. Ünite)	yok
-dan / -den beri	var (12. Ünite)	yok
Dönüşlülük Zamiri (kendi)	var (12. Ünite)	yok
Üleştirme ve Kesir Sayı Sıfatları	yok	var (5. Ünite)
Zamir ‘-n’si	yok	var (8. Ünite)
Pekiştirme Sıfatları	yok	var (10. Ünite)
Ek Fiil (Duyulan Geçmiş Zaman)	yok	var (13. Ünite)
Ek Fiil (Dilek-Şart Kipleri)	yok	var (13. Ünite)
Duyulan Geçmiş Zaman	yok	var (14. Ünite)
Gereklilik Kipi (-meli / -malı)	yok	var (15. Ünite)
Fiillerde Çatı (etken, edilgen, işteş)	yok	var (16. Ünite)

Var - yok: Konu Harmoni 1’in ilk ünitesinde yer almakta, temel karşılaştırma yapılarının kavratılması amaçlanmaktadır. Etkinlikler basittir, öğrencinin iletişim kurmasına imkân verir. Görsel destek sınırlı olsa da A1 düzeyine uygundur.

-lı / -li Sıfat: Konu, Harmoni 1’de sıfat türetme amacıyla işlenmiş, üretim odaklı örneklerle desteklenmiştir. Görsellerle doğrudan ilişkili değildir. A1 seviyesindeki öğrenciler için yapı uygun biçimde sunulmuştur.

Bağlaç (ve-ile): Bağlaç “ve-ile”, Harmoni 1’de kısa ve günlük ifadeler içinde geçmektedir. Etkinliklerde doğal iletişim bağlamında yer verilmiştir. Gökkuşağı’nda yer almaması eksikliklerdir.

-dan / -ya Edat: Edat kullanımı Harmoni 1’de anlam ilişkilerini göstermek üzere sunulmuştur. Alıştırmalar doğrudan konuya yönelik olmasa da sezdirme yöntemiyle verilmiştir. A1 düzeyi için uygundur.

Fiilimsi (-meden, -madan, -erek, -arak): Fiilimsi yapılar Harmoni 1’de işlevsel olarak tanıtılmış, metin içinde sezdirilerek kullanılmıştır. Etkinlik sayısı sınırlı olsa da örnekler uygundur. A1 seviyesi için ileri düzey sayılabilir.

Geçmiş Zaman Zarfları: Zaman zarfları geçmiş anlatımla ilişkilendirilerek verilmiş, Harmoni kitabında doğal diyaloglarla desteklenmiştir. Etkinlikler yeterlidir, görseller ise sınırlıdır. Seviye açısından uygundur.

-dan önce / -dan sonra Zarfları: Zarf yapıları Harmoni 1’de metin içi örneklerle açıklanmış, sıralama ilişkisi vurgulanmıştır. Öğrencinin anlamlandırmasına yardımcı olacak örnekler sunulmuştur. A1 seviyesi için yerinde bir sunumdur.

-dan / -den beri: Harmoni kitabında bu yapı sezdirme yoluyla aktarılmış, zaman ifadesiyle ilişkilendirilmiştir. Görsel destek bulunmamakla birlikte bağlamsal açıklama yeterlidir. A1 seviyesi için uygundur.

Dönüşlülük Zamiri (kendi): Dönüşlülük zamiri, Harmoni 1’de doğal diyaloglar içinde yer almış, tekil ve çoğul formlar karşılaştırılmıştır. Etkinlikler sınırlı olsa da yapı sezdirilmiştir. Öğrenci düzeyine uygundur.

Üleştirme ve Kesir Sayı Sıfatları: Gökkuşağı’nda sayıların bölünme ve dağılım yönüyle kullanımına örnek verilmiştir. Görsel yoktur, ancak konu düz ve doğrudan anlatılmıştır. A1 seviyesinde dil gelişimine katkı sağlar.

Zamir ‘-n’si: Zamir ‘-n’si Gökkuşağı 1’de belirli örneklerle açıklanmış ve ekin işlevi netleştirilmiştir. Görsel destek bulunmaz. A1 düzeyine uygun bir sunumdur.

Pekiştirme Sıfatları: Pekiştirme sıfatları örneklerle anlatılmış, öğrencinin tahmin gücünü geliştirmeye yönelik alıştırmalar yer almıştır. Görsel destek yer almaz. A1 seviyesi için uygun niteliktedir.

Ek Fiil (Duyulan Geçmiş Zaman): Ek fiil, Gökkuşağı’nda geçmiş zamanla birlikte sezdirilerek sunulmuştur. Etkinliklerde üretime yönelik yapı tercih edilmemiştir. A1 seviyesi için konuya giriş niteliğindedir.

Ek Fiil (Dilek-Şart Kipleri): Dilek-şart yapıları, Gökkuşağı’nda basit cümle örnekleriyle tanıtılmıştır. Etkinlik yeterliliği sınırlı, görsel destek yoktur. Konunun A1 seviyesini zorlayabileceği düşünülmektedir.

Duyulan Geçmiş Zaman: Konu Gökkuşağı’nda anlatım temelli olarak verilmiştir. Etkinlikler eksik, örnekler açıklayıcıdır. A1 seviyesi için sınırda kabul edilmektedir.

Gereklilik Kipi (-meli / -malı): Gereklilik kipi, Gökkuşağı’nda günlük ifadelerle tanıtılmıştır. Etkinlik ve görsel desteği sınırlı olsa da yapı, öğrencinin seviye düzeyine uygundur.

Fiillerde Çatı: Fiillerde çatı konusu açıklamalı ve örnekli şekilde Gökkuşağı'nda yer almıştır. Görsel bulunmamakta ancak anlam pekiştirici örnekler verilmiştir. A1 seviyesi için gelişmiş bir konudur.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Her iki kaynaktan da davranışçı yaklaşımın etkileri gözlemlenmekle birlikte, öğretim stratejilerinin uygulanış biçimi açısından kayda değer farklılıklar bulunmaktadır. Harmoni 1 kitabı, dil bilgisi konularını sistematik bir düzen içerisinde sunuş stratejisine dayalı olarak işlemekte ve açıklayıcı örneklerle desteklemektedir. Gökkuşağı 1 ise konuları ünite boyunca dağınık biçimde sunmakta, kuralları genellikle ünite sonunda formül halinde vermektedir. Bu yaklaşım, öğrencinin yapıyı sezgisel olarak fark etmesini amaçlayan buluş yöntemine benzemekle birlikte, yeterli açıklama ve rehberlik eksikliği nedeniyle öğretimsel açıdan sınırlı bir etkililik sergilemektedir.

Dil bilgisi öğretiminde Harmoni 1 kitabı, konuların ardından sunduğu çok sayıda etkinlikle öğrenmeyi destekleyen bir yapı sergilemektedir. Çeşitli etkinlik türleri (örneğin boşluk doldurma, eşleştirme, doğru-yanlış, kısa cümle oluşturma, konuşma ve dinleme) öğrencilerin hem kuralları pekiştirmesine hem de üretim sürecine katılmasına olanak tanımaktadır. Gökkuşağı 1 kitabı ise etkinlik boyutunda daha sınırlı bir yaklaşım benimsemekte; bazı konular hiç etkinlik içermemekte, bazıları ise yalnızca birkaç örnekle geçiştirilmektedir.

Dil bilgisi öğretiminde Harmoni 1 kitabı, görsel öğeleri aktif biçimde kullanarak öğrencilerin ilgisini artırmakta ve kuralların anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Görsellerin konuyla doğrudan bağlantılı olması, örnek cümlelerin anlaşılmasını desteklemekte ve öğrenmenin kalıcılığına katkı sağlamaktadır. Gökkuşağı 1 kitabında ise görsel desteğin sınırlı kaldığı, bazı konuların görselsiz işlendiği, bazılarında ise yalnızca genel görsellerle yüzeysel bir ilişki kurulduğu görülmektedir.

Harmoni 1, konuları kolaydan zora doğru bir sıra ile sunmakta; öğrenci seviyesini dikkate alarak her konu için yeterli açıklama ve örnek sağlamaktadır. Özellikle temel konular sade bir dil ile anlatılmakta, karmaşık yapılardan kaçınılmaktadır. Ayrıca konular arasında mantıklı bir geçiş düzeni oluşturulmuştur. Gökkuşağı 1 kitabında ise bazı konular A1 düzeyi için oldukça soyut ve karmaşık gelebilecek biçimde sunulmaktadır. Açıklamalar kısa ve zaman zaman yetersizdir.

Her iki kitabın da birçok yönden dil öğretimine katkı sunduğunu ancak Harmoni 1 kitabının dil bilgisi konularını, genel olarak daha sistematik, görsel açıdan destekli, etkinlik açısından zengin ve A1 seviyesine daha uygun bir yapıda sunduğunu belirtmek doğru olacaktır.

Öneriler

- Öğretmenlerin ders kitabı seçerken dil bilgisi konuları hakkında yalnızca içerik değil; içerik sunumu, görsellik, uygulama fırsatları ve seviye

uygunluğu gibi unsurları da dikkate almaları gerekmektedir.

- Dil bilgisi kurallarının yalnızca teorik değil, bağlam içinde işlenmesine önem verilmelidir. Böylece öğrencilerin gerçek yaşam durumlarına uyarlayabilecekleri kalıpları öğrenmeleri sağlanabilir.
- Ders kitaplarında yer alan örnek cümleler ile açıklamalar, öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun biçimde yalın, anlaşılır ve görsel materyallerle desteklenmiş olarak sunulmalıdır.
- Kitaplarda geri bildirim mekanizması içeren etkinlik türlerine daha fazla yer verilmeli ve öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirmelerine olanak sağlanmalıdır.
- Öğrencilere yönelik dil bilgisi öğretiminde stratejik çeşitlilik sağlanmalı; sunuş yoluyla öğretim tek başına yeterli görülmemeli, bunun yanı sıra buluş, tam öğrenme ve iletişimsel yaklaşımlar da sürece entegre edilmelidir.
- Görsel materyallerin sadece estetik değil, öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde seçilmesine özen gösterilmeli; görselin içerikle bütünlük taşıması sağlanmalıdır.
- Her ünite sonunda, öz değerlendirme ve tekrar bölümleri eklenerek öğrencilerin eksiklerini fark etmeleri sağlanmalıdır.
- Özellikle A1 seviyesinde dil bilgisi sunumlarında, karmaşık terminolojiden kaçınılmalı ve dil edinimini kolaylaştıracak basit anlatımlar tercih edilmelidir.
- Etkinliklerin yapılandırılmasında öğrencinin aktif katılımını ve üretkenliğini artıracak yöntemler benimsenmeli; her bir dil bilgisi konusunun ardından pekiştirici uygulamalara yer verilmelidir.
- Kitap yazarları ve yayınevleri, öğretmenlerden ve öğrencilerden düzenli geri bildirim alarak kitaplarını güncellemeye açık olmalıdır. Bu şekilde sahaya uygun materyaller geliştirilebilir.
- Öğretmenler, dil bilgisi konularını işlerken sadece kitapla sınırlı kalmayıp tamamlama, üretme, eşleştirme gibi farklı etkinlik türlerini sınıfa getirmelidir.
- Öğrencilerin çoklu öğrenme stilleri dikkate alınarak daha çok duyuya hitap eden materyaller kullanılmalıdır.
- Kitapta eksik ya da yetersiz kalan konular için öğretmenlerin ek kaynaklardan faydalanması önerilmektedir.
- Öğretmenler, öğrencilerin zorlandığı konularda yönlendirme ve tekrar çalışmaları yaparak öğrenmeyi pekiştirmelidir.
- Dil bilgisi konuları işlenirken, öğrencilerin gerçek yaşamdan örneklerle bağ kurmaları teşvik edilmeli; bu sayede anlamlı öğrenme sağlanmalıdır.

- Sınıf içi uygulamalarda, görsel destekli sunumlar ve dijital araçlar (örneğin Padlet, Wordwall, Quizlet) etkin şekilde kullanılmalıdır.
- Dil bilgisi öğretimi sırasında, sınıf içi konuşma ve yazma üretimine daha fazla fırsat tanınmalıdır.
- Aynı konunun farklı kitaplarda nasıl işlendiği örneklerle öğrencilere sunulurken, eleştirel düşünme becerileri desteklenmelidir.
- Öğretmenler için kitapların arka planında, öğretim stratejilerine dair kısa tanıtımlar ve ipuçları bulunması faydalı olabilir.
- Bu çalışma yalnızca iki ders kitabını kapsamaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı yayınevlerine ait kitaplar da incelenerek daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabılır.
- Dil bilgisi öğretimi özelinde farklı stratejilerin karşılaştırıldığı nicel araştırmalar yapılabilir ve bu stratejilerin başarıya etkisi ölçülebilir.
- Kitapta yer alan içeriklerin etkisini ölçmek için deneysel çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar aracılığıyla strateji türlerinin öğrencilerin başarılarına katkısı sayısal verilerle desteklenebilir.
- Kitapların içerik analizinin yanı sıra, öğrenci ve öğretmen görüşlerine dayalı nitel araştırmalar yoluyla kitapların kullanım sürecindeki etkililiği araştırılabilir.
- Gelecek araştırmalarda, öğretim stratejileriyle birlikte motivasyon, öğrenme stilleri ve dil kaygısı gibi etkenler de analiz edilerek çok yönlü bir bakış açısı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

1. Akar, H. (2016). Eğitimde nitel araştırma desenleri. In A. Saban ve A. Ersoy (Ed.), *Durum çalışması* (s. 113–149). Anı Yayıncılık.
2. Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
3. Demirel, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretimi: İlkeler, yöntemler, teknikler* (17. baskı). Pegem Akademi.
4. Demirel, Ö. (2024). *Yabancı dil öğretimi: İlkeler, yöntemler, teknikler* (14. bs.). Pegem Akademi Yayıncılık.
5. Kırkgöz, Y. (2017). Yabancı dil eğitiminde yapılandırmacı yaklaşım. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(55), 573–583. <https://doi.org/10.16992/ASOS.13191>
6. Korkmaz, Z. (2007). *Cumhuriyet dönemi Türk dili çalışmaları*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
7. Özdemir, C., Özdemir, E. D., Choban, U., Uysal, S. (2019). Determination of Problems in the Basic Language Skills of University Students learning Turkish in Kazakhstan. *The European Educational Researcher*, 2(1), 17-33 Doi: 10.31757/euer.212
8. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009024532>
9. Rona, B., & Dedes, G. (1989). Dil öğretiminde metin-yapı, amaç beceri ilişkileri. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 31(2), 69.
10. Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual.
11. Yıldız, H. (2020). Dil ve kültür ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 85–94.
12. Yılmaz, A., Özdemir, C. (2022). Çok Dilli Eğitim Sistemindeki Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Becerisinin Gelişiminde Yaşadıkları Zorluklar: Irak Örneği. *Journal of Social Research and Behavioral Sciences*. 8(15), 170-197. DOI: 10.52096/jsrbs.8.15.13